

Centrum, periferi eller något annat?

Imber Råbock, Klas Fritzon, Liv Edström
Rurban region, Reglab- mars 2019

Vad är centrum?

Vilka olika skalor mäter vi med?

- ▶ Vems perspektiv räknas?
- ▶ Hur tar man hänsyn de människor som bor på andra platser än vad som brukar ses som centrum?
- ▶ Vi har tittat på en plats med olika skalor och resonerat om de typologiseringar vår myndighet använder.

Strandgatan 25 i Bräcke

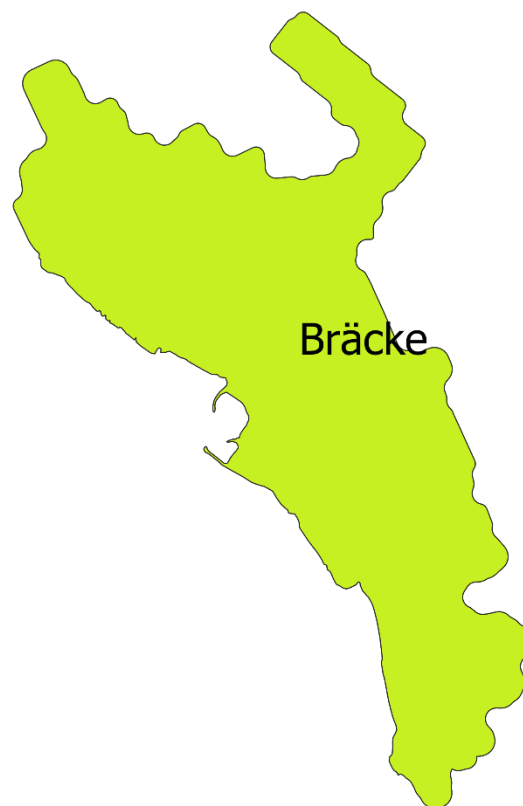
Invånare: 2015: 3, 2017: 4

Bräcke tätort

Invånare 2015: 1 559, 2017: 1 631

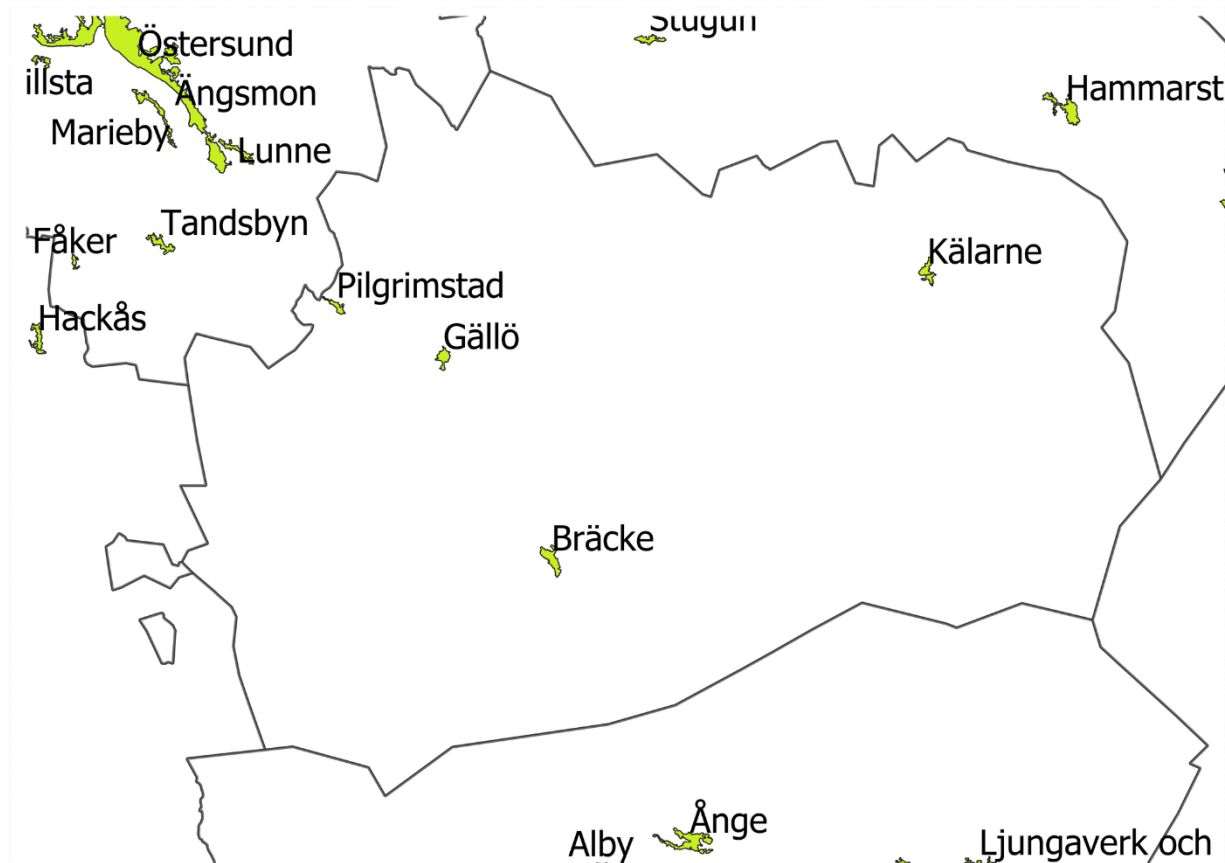
- ▶ Enligt SCB:s definition är Bräcke tätort urbant.
- ▶ Mer än 200 invånare och avståndet mellan husen mindre än 200 meter.
- ▶ Bräcke är centralort och centrum för den kommunala administrationen.

Bräcke kommun

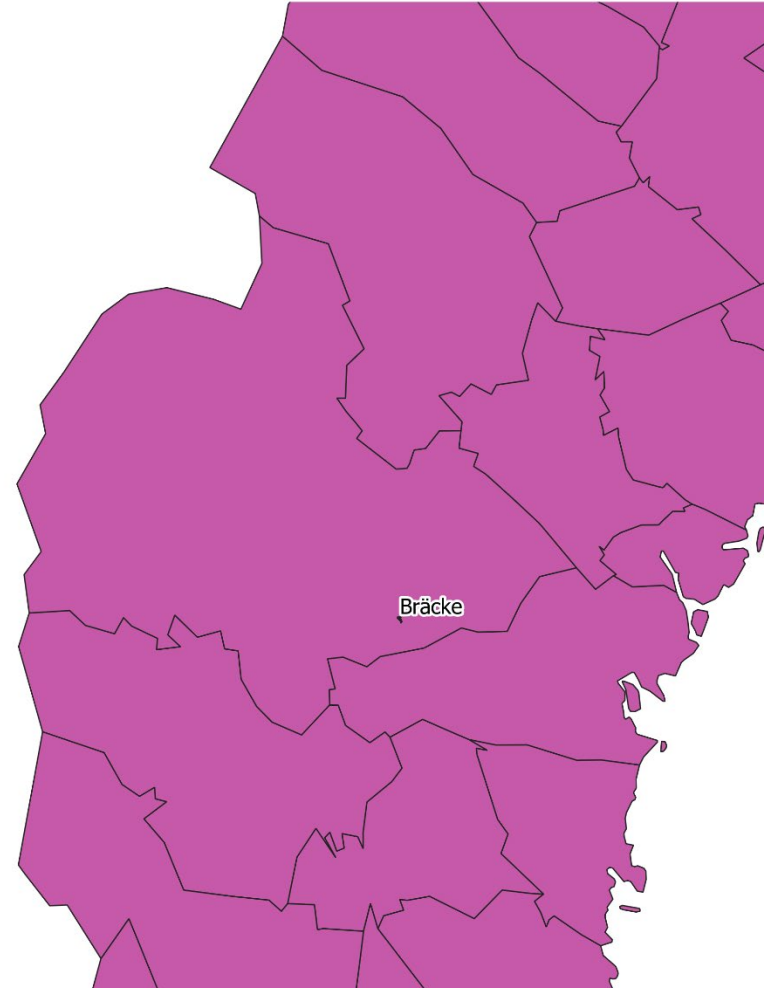
Invånare 2015: 6 455, 2017: 6 501

- 43 % av invånarna bor i tätorter

Östersunds FA-region

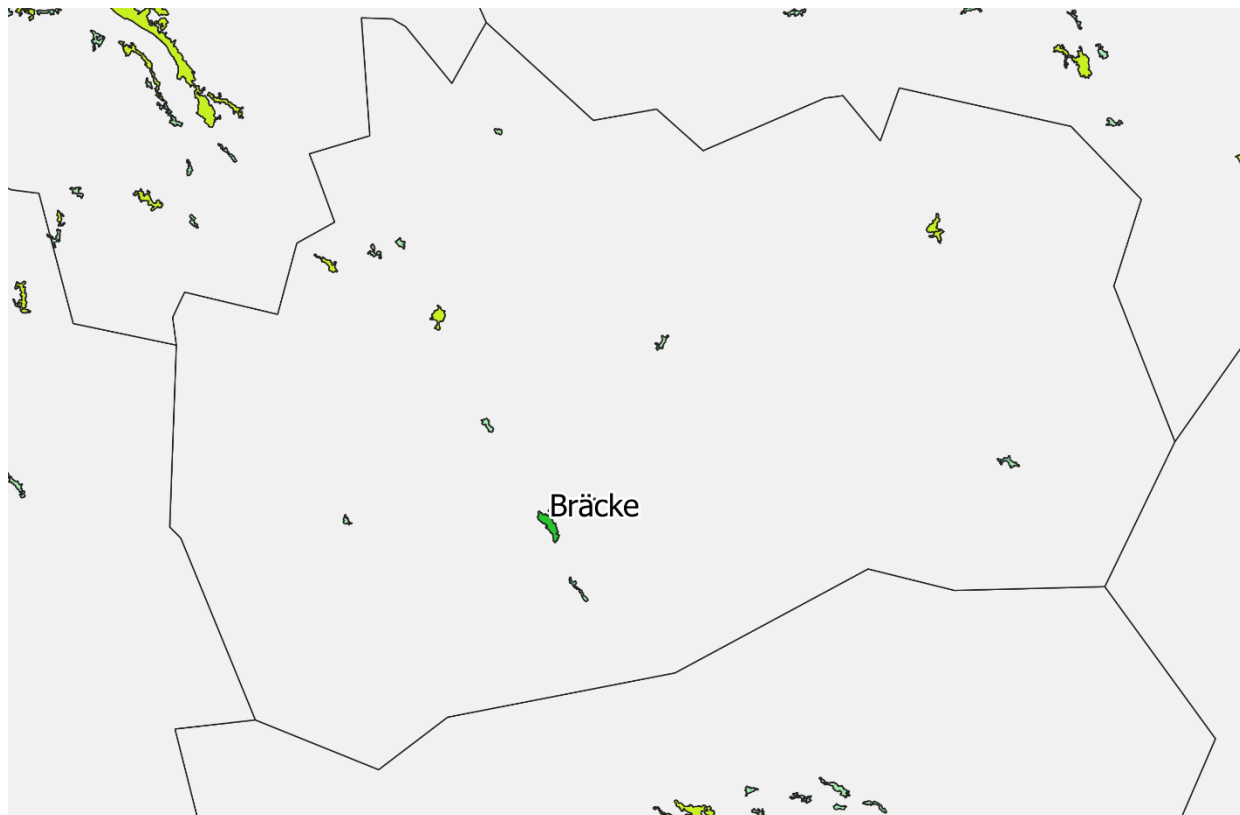
- Fa-regionerna syftar till att ge ett funktionellt perspektiv kopplat till arbetsmarknaden. Östersunds FA-region är tämligen geografiskt utsträckt vilket grundar sig på inpendlingen till Östersunds kommun från kringliggande kommuner.

Tätorter och småorter

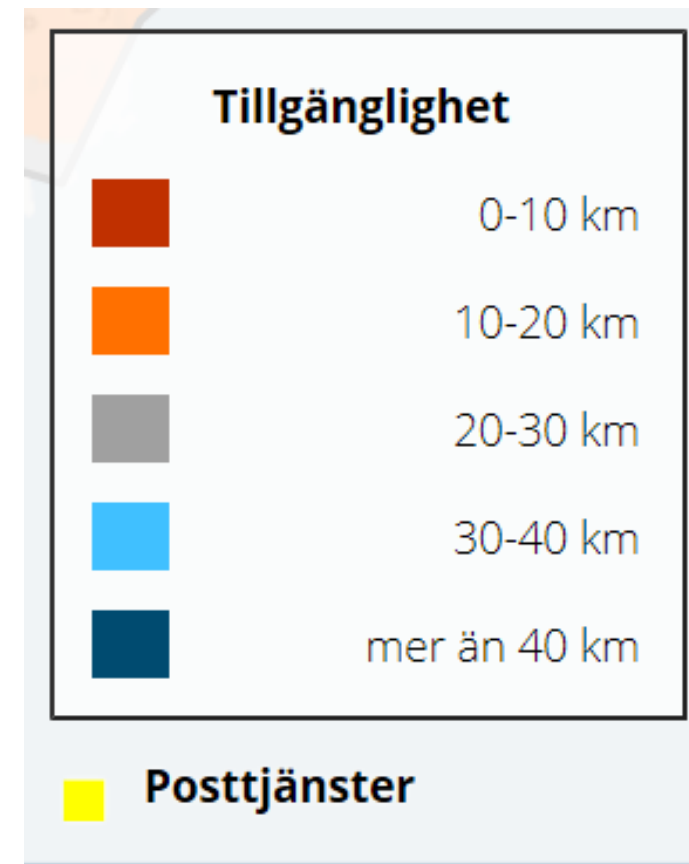
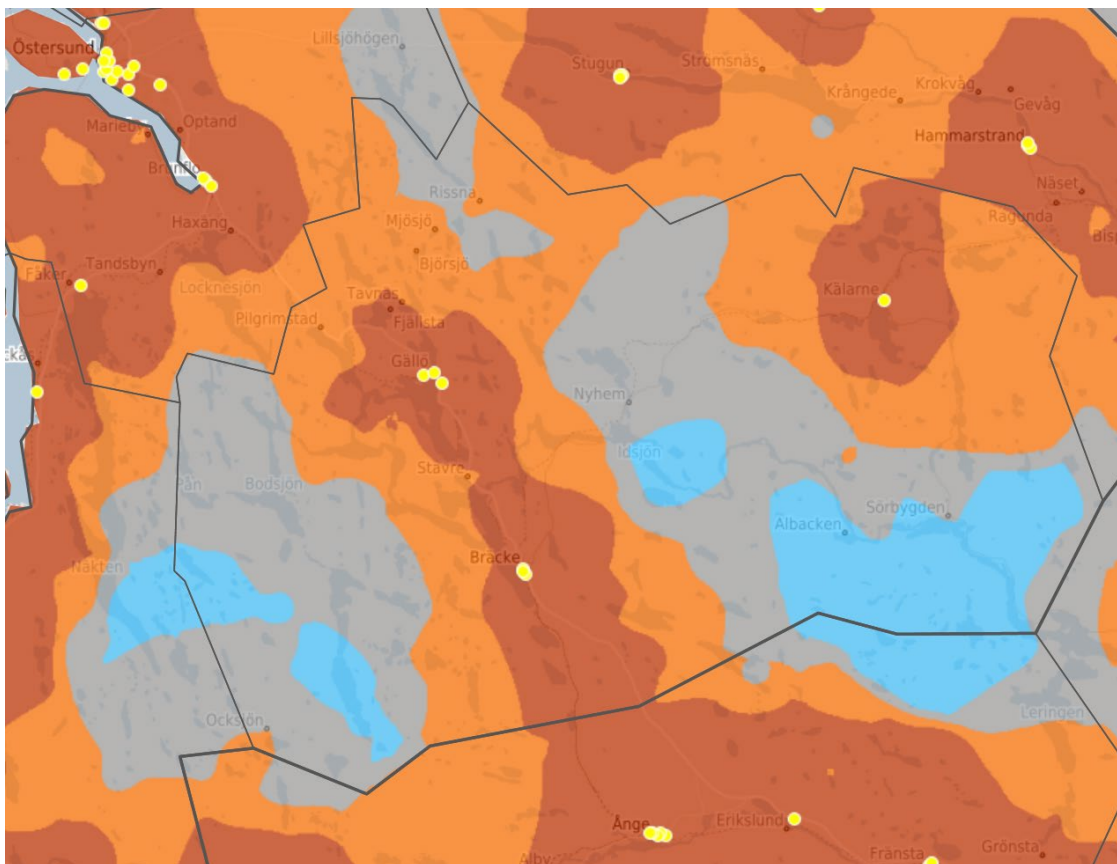
Och befolkade kilometerrutor

- ▶ Småorter har mellan 50->200 invånare
- ▶ Tillväxtverket har emellertid tillgång till statistik på kilometerruta och kan därmed göra geografiska skärningar oavsett administrativa gränser.

Funktionella strukturer

Exempelvis tillgänglighet till posttjänster

Källa: Pupos Serviceanalys

Region Jämtland Härjedalen

Befolkning 2015: 127 376

(varav Östersunds kommun 47,9 %), 2017:

129 806 (Varav

Östersunds kommun

48,2 %) Åre kommun

hade den största

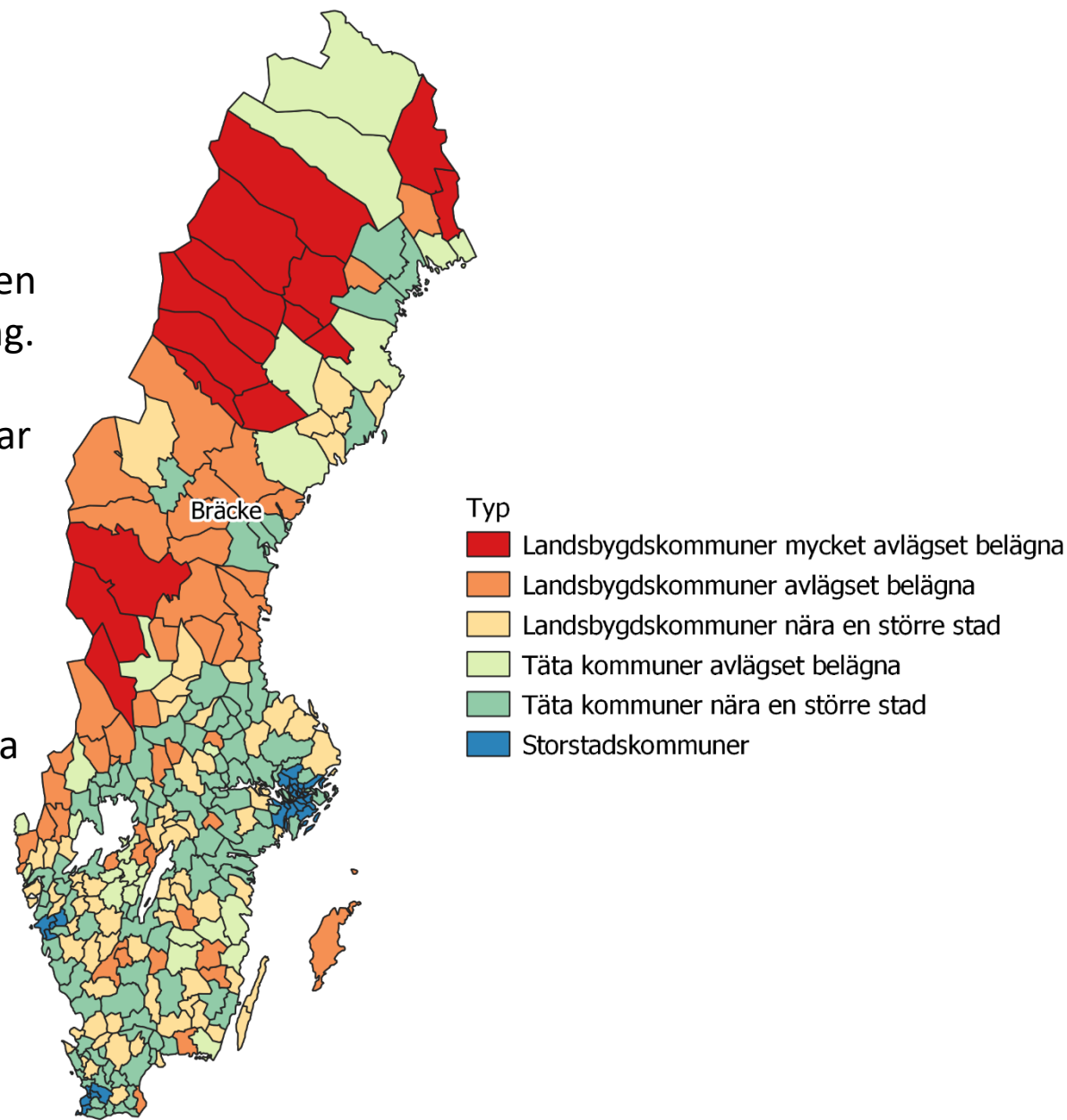
procentuella ökningen.

Typologiseringar

Tillväxtverket använder en indelning i sex kategorier. Indelningen är baserad på koordinatsatt befolkningsdata där en läge geografisk nivå kommer att adderas vid nästa uppdatering.

Tanken med typologiseringen är att kunna analysera olika delar av Sverige med skilda förutsättningar vad gäller tillgänglighet och täthet. För att kunna visa att det finns olika behov och förutsättningar, baserat på ålderssammansättning, näringslivsstruktur, arbetsmarknadsutbud etc. En typologisering kan aldrig visa verkligheten i dess mångfacetterade karaktär, men den kan förhoppningsvis fånga något som är av vikt och som kan vara till stöd för relevanta aktörer.

Tillbaka till Bräcke!

Bräcke kommun ingår i
kategorin:

Landsbygdskommuner
avlägset belägna

Tillfälle för en stunds självreflektion

[Det här fotot](#) av Okänd författare licensieras enligt [CC BY](#)

Avlägset beläget i förhållande till vad?

Hur utvecklar vi ett normkritiskt förhållande på vår syn på vad som är centrum och vad som är periferi?

- När typologiseringen skapades användes inga benämningar på områdena, utan det skulle finnas en öppenhet att namnge baserat på behov och tillfälle. Emellertid är avstånd en av kriterierna i definitionen. Och varför då, kan en fråga sig? Jo, för att synliggöra en viktig problematik. Hur förhåller vi oss för att inte blunda för problemen, samtidigt som vi ser möjligheterna?
- Bör vi ens tänka i dikotomin centrum-periferi? När är det nödvändigt med etikettering och när innebär det en begränsning? Det situationsspecifika är viktigt i sammanhanget.
- Vem har tolkningsföreträdet?
- Hur kan ett förhållningsätt till en norm där dikotomin centrum-periferi är stark, utvecklas för att bana väg för nya tankesätt?